

کوردستان و که‌مالیسته‌کان ... مزه‌فه‌ر عه‌بدلوه‌هاب

دوای ئه‌وه‌ی په‌رله‌مانی تورکیا له‌په‌رۆسه‌ی رزگاری عی‌راقدا ب‌پ‌یاری ئه‌وه‌ی وه‌رگرت که زه‌وی و ئاسمانی ئه‌و وڵاته له‌به‌رده‌م هه‌یه‌کانی ئه‌مریکا دا‌بخات، ئیدی ئه‌مریکای زله‌یز وه‌کو هاو‌په‌یمانی پ‌یشووی سه‌یری ئه‌و وڵاته‌ی نه‌کرد، تارا‌ده‌یه‌کیش پشت گو‌یی خست و ئه‌گه‌ری ئه‌وه‌ش هه‌یه له‌ها‌هاتو‌دا دوو‌چاری با‌ج‌یک‌ی قورسی ب‌کات.

له‌به‌ر ئه‌وه‌ی هه‌رله‌کاتی دامه‌زراندنی کۆماری عه‌لمانی تورکیا تا‌کو ئه‌م‌رۆ سیاسه‌تی بال‌ای ئه‌و وڵاته به‌ده‌ستی عه‌سکه‌ره‌وه‌یه و ئه‌وانیش ده‌رو‌یشی ه‌زرو بۆ‌چوونه گه‌نیوه‌که‌ی پ‌یشوون و دوور له‌کاروانی گۆ‌ران‌کاریه‌کان هه‌نگاو ده‌گرن بۆ‌یه هه‌میشه بوونه‌ته قوربانی ئه‌و بۆ‌چوون و سیاسه‌ته هه‌له‌یه و وڵاته‌که‌یان ن‌غ‌رۆی نا‌ئوم‌یدی و قه‌رز و داته‌پینی ئابووری کردووه.

سیاسه‌تی ئه‌م وڵاته له‌هه‌م‌به‌ر دراوسێ‌کانیدا هه‌میشه جی‌گای هه‌له‌سته له‌سه‌رکردنه، به‌رام‌به‌ر به کوردیش هه‌رچه‌نده تا‌کو ئیستا کوردستان ده‌وله‌تی سه‌ربه‌خۆی نییه، راسته‌وخۆ و ئاشکرا دژایه‌تی مافه ره‌واکانی ده‌کات و له‌و ر‌ی‌گه‌یه‌شدا له پلان‌ریژی به‌رده‌وامه! کوردو ته‌نانه‌ت وشه‌ی کوردستان به‌لای ئه‌وانه‌وه له مه‌سه‌له قه‌ده‌غه‌کراوه‌کانه و خستۆتیانه بۆ‌ته‌ی مه‌ترسی بۆ سه‌ر ئه‌منی قه‌ومی کۆماره ناوازه‌که‌یان!

ئه‌م کۆماره له‌سه‌رده‌می دروستبوونییه‌وه سست‌می عه‌لمانی را‌گه‌یان‌دوووه و پ‌یاده‌شی کردووه و به هه‌یج شیه‌یه‌که خۆی به وه‌ریسی ئی‌مپ‌راتۆریه‌تی عوسمانی دانه‌ناوه (هه‌رچه‌نده ئی‌مپ‌راتۆریه‌تی عوسمانیش دا‌گیر‌که‌ر بووه) به‌لام کاتیک مه‌سه‌له د‌ی‌ته سه‌ر چاره‌نووسی کوردو وروژاندنی مه‌سه‌له‌ی ویلایه‌تی موس‌ل ئه‌وا تورکه شو‌ق‌ینیه‌کان له عه‌سکه‌ره‌وه ب‌گه‌ره تا سیاسیه‌کانیان خۆیان به ده‌رو‌یش و نه‌وه‌ی د‌ل‌سۆزی سول‌تانه‌کان ده‌زانن و د‌ینه سه‌ر خه‌ت و ل‌یدوانی سه‌یرو سه‌مه‌ره ب‌لاوده‌که‌نه‌وه و زۆر جاریش هه‌ره‌شه ده‌که‌ن! کاتیکیش له‌م‌په‌رو دیواری پۆ‌ل‌ایینی کوردی باشووری کوردستانیان ب‌یرده‌که‌وین‌ه‌وه ئه‌وا فو له‌خۆیان ده‌که‌ن و چه‌ک و جبه‌خانه‌ی سه‌ربازییان ده‌خه‌نه کارو هه‌یه‌کانیان له‌سه‌ر سنور مۆ‌ل‌ده‌ده‌ن. هه‌موو جاری به پاساوی راوه‌دوونانی هه‌یه‌کانی (p. k. k) سنوره‌کانی کوردستان ده‌به‌زینن و زه‌ره‌رو زیانیکی زۆر به ناوچه کوردیه‌کان ده‌گه‌یه‌زن و ده‌یان کوردیش شه‌هید ده‌که‌ن، ئه‌وان له‌بری دانوستان له‌گه‌ل ئه‌و هه‌یه شو‌ر‌ش‌گ‌ی‌ره، له‌بری ئاوه‌دان‌کردنه‌وه‌ی ئه‌و ناوچه کوردیه‌کانه‌ی که خودی خۆیان دا‌گیر‌یان کردووه، له‌بری ئاوردانه‌وه له ئابووری نیو خۆی وڵاته‌که‌یان، هه‌ره‌شه له دراوسێ‌کانیان ده‌که‌ن! ئه‌م سیاسه‌ت و هه‌له‌سته‌ی ژه‌نه‌رال و سیاسیه‌ تورکه‌کان تاوه‌کو ساتی ئه‌م‌رۆمان د‌ریژه‌ی هه‌یه، له‌ دوای ل‌یدوان و را‌گه‌یان‌دنی عه‌بول‌ل‌ا گۆلی کوری سول‌تان نه‌جه‌مه‌دینی عوسمانی وه‌زیری ده‌ره‌وه‌ی ئه‌و کۆماره عه‌لمانی و دیموکرا‌ته‌دا گو‌ی‌بیستی ئه‌وه ده‌بین که ده‌لی (ئیمه (ویلایه‌تی موس‌ل) مان بۆ عی‌راق‌یک‌ی یه‌ک‌گرتوو جیه‌یه‌شت، پ‌یوسته ئه‌م وڵاته‌ش به یه‌ک‌گرتوویی ب‌م‌ین‌یه‌وه و ر‌ی‌گه‌ناده‌ین به دابه‌ش‌کردنی، هه‌ر جو‌ره دابه‌ش‌کردنی‌کیش ئه‌وا ر‌ی‌که‌وتن‌نامه کۆنه‌کان هه‌له‌ده‌وه‌ش‌ین‌ه‌وه!) زۆر له سیاسه‌تمه‌داران ئه‌م ل‌یدوانه و ل‌یدوانه‌کانی پ‌یشووی سه‌ره‌ک وه‌زیرانی‌ش به بانگه‌شه‌یه‌کی هه‌لب‌ژاردن ده‌ده‌نه قه‌له‌م، به‌لام گه‌ر ب‌یت و به وردی خویندنه‌وه‌یه‌کی واقیعی بۆ ب‌کری ئه‌وا ج‌گه له‌وه‌ی دوفاقی ناوبراومان بۆ روونده‌ب‌یت‌ه‌وه، بۆمان ده‌رده‌که‌وی که ناوبراو و گه‌لی کوردستان به مولکی باوبا‌پ‌یرانی خۆی حیساب ده‌کات و موساده‌قه‌کردنی ر‌ی‌که‌وتن‌نامه‌ی برۆکس‌لی سالی (1926) یش به‌غه‌درو زه‌وت‌کردنی مافی که‌مالیسته‌کانی براو ئامۆزای خۆی ده‌زانی! که له بنه‌مادا ئه‌و ر‌ی‌که‌وتن‌نامه‌یه د‌ریژه‌ی هه‌ردوو ر‌ی‌که‌وتن‌نامه شوومه‌که‌ی لۆزانه و زله‌یزه‌کان بۆ ره‌چاو‌کردنی به‌رژه‌وه‌ندییه‌کانی خۆیان هه‌ینایانه بوون، به‌وه‌ش غه‌در‌یک‌ی گه‌وره‌ی می‌ژووبیان له کورد و گه‌لی کوردستان کرد.

دوفاقی ناوبراویش له‌وه‌دا ده‌رده‌که‌وی که له کاتی‌دا داوای یه‌کپارچه‌یی خاکی عێراق ده‌کات، له هه‌مان‌کاتدا میوانداری چلکاو خۆره‌کانی خۆی و گروپه‌ توند‌په‌وه‌کانی عه‌ره‌بی سوننه مه‌زه‌به‌ی ئه‌و وڵاته‌ ده‌کات له‌سه‌ر خاکی خۆیی و کۆنگره‌و کۆبوونه‌وه‌یان بۆ پێکده‌خات بۆ دژایه‌تی کردنی کورد و عه‌ره‌بی شیعه مه‌زه‌به‌ ئه‌ویش له پێناو تیکدانی دۆخه‌که له عێراق به یه‌کجاری و دوورکه‌وتنه‌وه‌ی زیاتری نه‌ته‌وه‌و مه‌زه‌به‌ و تایفه‌کانی ئه‌و وڵاته له یه‌کتی، گه‌ر ئه‌مه‌یان دروستکردنی ئازاوه‌و هه‌ولێ دابه‌شکردنی عێراق نه‌بی گه‌واهی چی ده‌دات؟

له‌ دوایین سه‌ردانی (ناگۆل) بۆ ئه‌مریکاش هه‌میشه قسه‌ی له‌سه‌ر مه‌سه‌له‌ی که‌رکوک و ئه‌و خاله‌ جه‌وه‌ریبانه‌ کردوه‌ که‌ راسته‌وخۆ په‌یوه‌ندیان به‌ کورده‌وه هه‌یه، دیاره به‌پێی سه‌رچاوه‌کانی هه‌والێش وه‌لامیکی ئه‌وتۆی وه‌رنه‌گرتۆته‌وه که به‌هۆیه‌وه دلی ئاو بخواته‌وه‌و خه‌ونی به‌دییه‌نانی ئامانجه‌ گلاوه‌کانی جه‌نابی و هه‌زارانی وه‌کو ئه‌و بیته‌ دی.

زۆر سه‌یره ژه‌نه‌رال و سیاسه‌کانی تورکیا له‌هه‌زاره‌ی سییه‌می میژوودا به‌م شیوه‌یه‌ بیر بکه‌نه‌وه‌و هه‌میشه به‌داوای ئه‌م خه‌ونه وه‌نه‌وشه‌یه‌ سه‌ر خه‌و بشکینن‌گه‌ربیت و واقیعیانه‌ بیر نه‌که‌نه‌وه‌و ئیعتراف به‌بوونی کوردو کوردستان نه‌که‌ن و بۆچوونی سه‌قه‌تی 100 سال له‌مه‌وبه‌ریش توپ نه‌ده‌ن، ئه‌وا خۆیان شه‌رمه‌زاری دونیا ده‌که‌ن.